

Projekt

LONA Surrande centrumnära vildängar

Län och kommun

Västra Götalands län, Strömstad

Kontaktinformation

Kommunens projektansvarige

Kommunens projektansvarige

Conny Hansson

Postadress

Prästängsvägen 30

Telefon

0526-19156

E-post

conny.hansson@stromstad.se

Organisationsnummer

212000-1405

Enhet/förvaltning

-

Postnr Postort

45280 Strömstad

Mobil

-

Postgiro/Bankgiro

116250-2

Betalningsreferens

5300

Övriga kontaktpersoner

Namn, organisation

Strömstads kommun, Tekniska förvaltningen

Typ av organisation

Kommun

Postadress

45280 Strömstad

Telefon

070-39 139 06

E-post

margareta.nordstrom@stromstad.se

Namn, kontaktperson

Margareta Nordström

Postnr Postort

45280 Strömstad

Mobil

Organisationsnummer

Projektbeskrivning

Projektnummer	Status	Gott exempel	Projektets tema
22138177	Avslutat	Nej	Gynna vilda pollinatörer och pollinering
Projektets startår	Projektstart	Projektsslut	Nytt Projektsslut
2022	2022-01-01	2023-12-31	-
Tätortsnära	Kmn diarienummer	Lst diarienummer	Projektet drivs av
Projektet är tätortsnära	TN/2021-0735 "LONA Surrande centrumnära vildängar"	501-50846-2021	Kommun och förening i samverkan

Sammanfattning

Strömstad kommun avser att förbättra de hotade pollinatörernas och en extra satsning sandbinas levnadsförhållanden, genom att på olika platser i kommunen renovera gräsytor till ängsytor samt anlägga en sandvall där möjlighet finns och på andra platser sätta upp insektshotell för att skapa boplatser. Informationsskyltar kommer att sättas upp i anslutning till åtgärderna. Totalt omfattas ca 16550 m² av projektet.

Syfte

Projektets syfte är att förbättra den biologiska mångfalden genom att skapa fler ängsmiljöer och boplatser för pollinatörer. Eftersom många pollinerande insekter i vårt land är allvarligt hotade, tar Strömstad kommun problematiken på allvar. Då pollinering är en viktig ekosystemtjänst som vi är beroende och har nytta av, så bidrar projektet bland annat till en vacker naturmiljö och i ett större perspektiv vår livsmedelsförsörjning.

Tanken med projektet är även att skapa ett attraktivt tätortsnära område och sprida kunskap om naturvård hos allmänheten.

Bakgrund

Strömstad kommun bedriver ett långt och varaktigt naturvårdsarbete bland annat inom vattenvårdsprojekt och kommunala naturreservat. Tekniska förvaltningen har hand om ett antal naturvårdande åtgärder för Strömstad kommun. Kommunen har också genomfört flera LOVA- och LONA-projekt inom olika inriktningar tidigare och vill nu fokusera på att gynna pollinatörer.

Lokala aktörer

Lokala aktörer har visat intresse för att ta reda på mer om vad de kan göra för att hjälpa till för den biologiska mångfalden och pollinering. Två föreningar har intresse av att göra en insats för pollinatörerna genom ängssådd på sandig mark, föreningarna Kangeröds krossbana och Kangeröds skjutbana.

Projektets bidrag till miljö kvalitetsmålen och långsiktigt och varaktigt naturvårdsarbete i kommunen

Projektet relaterar till de globala målen nr 11 Hållbara städer och samhällen, nr 13 Bekämpa klimatförändringarna samt nr 15 Ekosystem och biologisk mångfald. När det gäller Sveriges miljö kvalitetsmål bidrar projektet till God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv. Det innebär en hållbar framtid och välmående för kommuninvånarna.

Projektets långsiktiga effekter

Successivt bidra till att värna och utveckla den biologiska mångfalden och öka antalet pollinatörer i vår miljö genom att fler lämpliga livsmiljöer bildas i ett varierat landskap.

Genomförande och erfarenheter

Samtliga platser där insektshotell skulle placeras har fått det. Skyltar om projektet är på plats. Högräsängarna är slutklippta och det slagna borttransporterat. En äng där vi sått in ängsblommor (från Pratensis) är dels slagen med lie av Naturskyddsföreningen och politiker innan valet. Det resterande är slaget med slätterbalk och allt ät borttransporterat. Slåttern på Nilsemyrens äng var inte inplanerad i projektansökan från början, utan är något som vi har lagt till eftersom ängen behöver löpande skötsel för att utveckla floravärden, samt att vi hade frivilliga (naturskyddsföreningen). På Kangeröds crossbana och skjutbana är fröer för torräng (Pratensis) sådda både vår och höst. Där har klubbarna stått för slätter. Vi inspektion under sensommaren iakttog ett flertal sandbin och hålor.

Projektets initiala och långsiktiga effekter från naturvårdssynpunkt

På högräsängarna har befintlig flora förhoppningsvis spridit sig. Insektsholkarna har fått hyresgäster. Dessa områden kommer fortsatt att skötas. Ängen med insådda blommor, slätter och förhoppningsvis nästa år sandvall kommer att fortsätta skötas.

Förhoppningsvis får vi fler pollinatörer efter hand.

Samverkan med flera aktörer

Kangeröds skjutbana och Kangeröds crossbana. Här har man önskat att så in fröer på fler platser. Vi har tillhandahållit fröer. Naturskyddsföreningen i Strömstad har under året gjort egna satsningar på ängar och pollinatörer och arrangerade slätterkurs på Nilsemyrens äng.

Hur kommer projektets återstående uppföljning och utvärdering att gå till

Inventering av flora görs på samtliga platser.

Slätterängen skulle fått en sandvall under vårvintern, men eftersom beskedet om vårt godkännande kom i april får det vänta tills februari/ mars 2023 när det förhoppningsvis är tjäle så vi kan köra ut på ängen. Vi kommer att följa utvecklingen om vi får hyresgäster i sandvallen.

På crossbanan ska ytterligare platser besås till våren då föreningen valt ut fler platser som inte ska köras om. Även här inventeras flora och kollas om observationerna av sandbin och hålor ökar. Ytterligare fröer kommer därför att köpas in. Här tillkommer både flera administrativa timmar och ideella timmar.

På grund av utebliven tjäle vårvintern 2023 kunde ingen sandvall komma på plats. Efter samtal med Länsstyrelsen fick vi tillstånd att omfördela kostnader och därmed satsa på fler fröer. Det har även blivit fler arbetstimmar på sådd och skötsel. Nilsemyrens äng har vunnit stor uppskattning och mångfalden har ökat. Det har dock varit mindre av blåklint och vallmo och därför har vi sått in fröer av dessa arter på ett antal rundlar av bar jord under 2023. Det har vi gjort för att skapa en positiv inställning.

Projektets stöd till olika samhällsintressen

I vilken omfattning stödjer projektet de globala hållbarhetsmålen?

Hållbarhetsmål 2030	Ingen betydelse	Liten betydelse	Stor betydelse
Ingen fattigdom	X		
Ingen hunger	X		
Hälsa och välbefinnande			X
God utbildning för alla	X		
Jämställdhet	X		
RentVattenOchSanitet	X		
HållbarEnergiFörAlla	X		
Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	X		
Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	X		
Minskad ojämlikhet	X		
Hållbara städer och samhällen			X
Hållbar konsumtion och produktion	X		
Bekämpa klimatsförändringen			X
Hav och marina resurser	X		
Ekosystem och biologisk mångfald			X
Fredliga och inkluderande samhällen	X		

I vilken omfattning stödjer projektet genomförande av miljökvalitetsmålen?

Miljökvalitetsmål	Ingen betydelse	Liten betydelse	Stor betydelse
Begränsad klimatpåverkan		X	
Frisk luft		X	
Försurning	X		
Giftfritt	X		
Ozonskikt	X		
Strålning	X		
Övergödning	X		
Sötvatten	X		
Grundvatten	X		
Kust och hav	X		
Våtmark	X		
Skog	X		
Odlingslandskap		X	
Fjäll	X		
Bebyggelse			X
Djur och växter			X

Politikområden

- Folkhälsa (25 %) Stimulans till ökad utomhusvistelse
- Friluftsliv (50 %) Främjande av glädje vid promenader i tätorten samt förståelse för hur viktig den biologiska mångfalden är.
- Övrigt av betydelse för naturvård (25 %) Eftersom staden växer är det viktigt med ökad naturkontakt med områdena runt omkring. Gröna korridorer skapar förutsättningar för pollinatörer att inte bli låsta inom snäva områden.

Åtgärder och kostnader i projektet

Åtgärdsnummer		Startdatum	Slutdatum
1		2022-01-01	2023-12-31
Total kostnad	Sökt bidrag	Värde av ideellt arbete	
11 000 kr	5 500 kr	0 kr	
Utfall total kostnad	Utfall sökt bidrag	Utfall ideellt arbete	
6 900 kr	3 500 kr	0 kr	
Åtgärdskategori			
04 - Vård och förvaltning av områden, naturtyper eller bestånd av arter som bedöms värdefulla från naturvårdssynpunkt, inklusive åtgärder som syftar till att främja friluftsliv och liknande nyttjande av naturområden			
Åtgärdstyp		Mätvärde	Enhet
21 - Populationsförstärkande åtgärd		11	st
Huvudsakligt miljömål	Naturtyp	Organismgrupp	Inriktning
16 - Ett rikt växt- och djurliv	10 - Övrigt	11 - Övrigt	01 - Naturvärde
Huvudsakligt friluftsdelmål		Ekosystemtjänst	
0 - Ej vald		08 - Pollinering	
Genomförd i sin helhet		Slutår	
Ja		2022	

Motivering till förändringar

Samtliga insektshotell är utplacerade.

Åtgärd / Metod / Planerat resultat

Stora insektshotell vid gamla skjutbanan på Röd och nära centrumnära vildäng i Skee. Mindre insektshotell på stolpe vid centrumnära vildängar/höggräsmattor.

Förvaltning av resultat efter projektiden

Kontinuerlig koll av beläggning på hotellen. Åtgärder vid skada. Koll av diversiteten i områdena. Kommunen ansvarar.

Åtgärdsnummer		Startdatum	Slutdatum
2		2022-01-01	2023-12-31
Total kostnad	Sökt bidrag	Värde av ideellt arbete	
9 800 kr	4 900 kr	0 kr	
Utfall total kostnad	Utfall sökt bidrag	Utfall ideellt arbete	
0 kr	0 kr	0 kr	
Åtgärdskategori			
04 - Vård och förvaltning av områden, naturtyper eller bestånd av arter som bedöms värdefulla från naturvårdssynpunkt, inklusive åtgärder som syftar till att främja friluftsliv och liknande nyttjande av naturområden			
Åtgärdstyp		Mätvärde	Enhet
21 - Populationsförstärkande åtgärd		10	m
Huvudsakligt miljömål	Naturtyp	Organismgrupp	Inriktning
16 - Ett rikt växt- och djurliv	10 - Övrigt	11 - Övrigt	01 - Naturvärde
Huvudsakligt friluftsdelmål		Ekosystemtjänst	
0 - Ej vald		08 - Pollinering	
Genomförd i sin helhet		Slutår	
Nej		-	

Motivering till förändringar

Då projektet blev godkänt i april 2022 kunde vi inte köra ut sanden på ängen eftersom tjälen gått ur jorden. Det får anstå till februari/ mars 2023.

Åtgärd / Metod / Planerat resultat

Placering av sandvall vid Nilsemyrens äng för att gynna sandbin.

Förvaltning av resultat efter projektiden

Årlig krattning för att blotta sanden. Kommunen ansvarar för att arbetet utförs.

Åtgärdsnummer		Startdatum	Slutdatum
3		2022-01-01	2023-12-31
Total kostnad	Sökt bidrag	Värde av ideellt arbete	
21 000 kr	10 500 kr	0 kr	
Utfall total kostnad	Utfall sökt bidrag	Utfall ideellt arbete	
2 665 kr	1 300 kr	0 kr	
Åtgärdskategori			
06 - Information, folkbildning och annan kunskapsspridning om naturvård och därmed sammanhängande friluftsliv			
Åtgärdstyp		Mätvärde	Enhet
54 - Informationstavla/skylt		7	st
Huvudsakligt miljömål	Naturtyp	Organismgrupp	Inriktning
16 - Ett rikt växt- och djurliv	10 - Övrigt	11 - Övrigt	01 - Naturvärde
Huvudsakligt friluftsdelmål		Ekosystemtjänst	
0 - Ej vald		08 - Pollinering	
Genomförd i sin helhet		Slutår	
Ja		2022	

Motivering till förändringar

Skyltarna är på plats.

Åtgärd / Metod / Planerat resultat

Informationsskyltar på utvalda platser

Förvaltning av resultat efter projektiden

Ev. utbyte av skylt vid skada eller försvinnande

Åtgärdsnummer		Startdatum	Slutdatum
4		2022-01-01	2023-12-31
Total kostnad	Sökt bidrag	Värde av ideellt arbete	
31 700 kr	15 800 kr	20 800 kr	
Utfall total kostnad	Utfall sökt bidrag	Utfall ideellt arbete	
43 369 kr	21 700 kr	20 400 kr	
Åtgärdskategori			
04 - Vård och förvaltning av områden, naturtyper eller bestånd av arter som bedöms värdefulla från naturvårdssynpunkt, inklusive åtgärder som syftar till att främja friluftsliv och liknande nyttjande av naturområden			
Åtgärdstyp		Mätvärde	Enhet
21 - Populationsförstärkande åtgärd		7850	m2
Huvudsakligt miljömål	Naturtyp	Organismgrupp	Inriktning
16 - Ett rikt växt- och djurliv	10 - Övrigt	11 - Övrigt	01 - Naturvärde
Huvudsakligt friluftsdelmål		Ekosystemtjänst	
0 - Ej vald		08 - Pollinering	
Genomförd i sin helhet		Slutår	
Delvis		2023	

Motivering till förändringar

Kostnaden innefattar även inköp av fröer. Krattning och sådd är genomförd både för- och sensommar. Ett flertal sandbin samt hålor observerades under sensommaren på crossbanan. Slätter har klubbarna genomfört. Slättern på Nilsemyrens äng är gjord ideellt av Naturskyddsföreningen.

Åtgärd / Metod / Planerat resultat

Krattning av sankanter samt sådd av ängsblommor för torra marker på Kangeröds crossbana och Kangeröds skjutbana för att gynna sandbin.
Slätter under hösten är ideellt arbete

Förvaltning av resultat efter projektiden

Årlig koll av flora och vid behov ny sådd på crossbanan. Kommunen ansvarar för detta.
Årlig koll av flora. Kommunen ansvarar. Årlig slätter på skjutbanan. Föreningen ansvarar.

Åtgärdsnummer		Startdatum	Slutdatum
5		2022-01-01	2023-12-31
Total kostnad	Sökt bidrag	Värde av ideellt arbete	
25 000 kr	12 500 kr	0 kr	
Utfall total kostnad	Utfall sökt bidrag	Utfall ideellt arbete	
14 500 kr	7 200 kr	0 kr	
Åtgärdskategori			
04 - Vård och förvaltning av områden, naturtyper eller bestånd av arter som bedöms värdefulla från naturvårdssynpunkt, inklusive åtgärder som syftar till att främja friluftsliv och liknande nyttjande av naturområden			
Åtgärdstyp		Mätvärde	Enhet
35 - Övrigt		50	st
Huvudsakligt miljömål	Naturtyp	Organismgrupp	Inriktning
16 - Ett rikt växt- och djurliv	10 - Övrigt	11 - Övrigt	01 - Naturvärde
Huvudsakligt friluftsdelmål		Ekosystemtjänst	
0 - Ej vald		08 - Pollinering	
Genomförd i sin helhet		Slutår	
Nej		-	

Motivering till förändringar

Eftersom projektet inte är klart så återstår administration.

Åtgärd / Metod / Planerat resultat

Administration samt praktiskt arbete

Förvaltning av resultat efter projektiden

Koll av samtliga platser

Kostnader per kostnadsslag

Arbetskostnad	41 400 kr
Material	23 284 kr
Köpta tjänster	2 750 kr
Resor	0 kr
Övrigt	0 kr
Summa (kr)	67 434 kr

Summering åtgärder

Åtgärdsnummer		Total kostnad	Sökt bidrag	Beviljat bidrag	Värde av ideellt arbete
1	Ansökan Utfall	11 000 kr 6 900 kr	5 500 kr	5 500 kr 3 500 kr	0 kr 0 kr
2	Ansökan Utfall	9 800 kr 0 kr	4 900 kr	4 900 kr 0 kr	0 kr 0 kr
3	Ansökan Utfall	21 000 kr 2 665 kr	10 500 kr	10 500 kr 1 300 kr	0 kr 0 kr
4	Ansökan Utfall	31 700 kr 43 369 kr	15 800 kr	15 800 kr 21 700 kr	20 800 kr 20 400 kr
5	Ansökan Utfall	25 000 kr 14 500 kr	12 500 kr	12 500 kr 7 200 kr	0 kr 0 kr
Summa	Ansökan Utfall	98 500 kr 67 434 kr	49 200 kr	49 200 kr 33 700 kr	20 800 kr 20 400 kr

Omfattar ansökan åtgärder för vilka stöd sökts eller beviljats enligt annan författning?

Nej

Finansiering

Typ av finansiär	Namn/Kommun		Intyg bilaga
Kommun	Strömstad		1.0
Period från	Period till		
2022-01-01	2023-12-31		
År	Kontanta medel	Egen arbetsinsats inkl LKP	Värde av ideellt arbete
2022	23 100 kr	20 000 kr	10 000 kr
2023	-	6 150 kr	10 000 kr
Totalt	23 100 kr	26 150 kr	20 000 kr

Totalt belopp från samtliga finansiärer

Kontanta medel	Egen arbetsinsats inkl LKP	Värde av ideellt arbete
23 100 kr	26 150 kr	20 000 kr

Villkor

Id	Beskrivning	Uppfylld
01 V Göt.	Bidraget får enbart användas för de åtgärder som anges i detta beslut.	Ja
01(2020)	Bidraget får enbart användas för de åtgärder och de resultat som anges i detta beslut.	Ja
02 V Göt.	De resultat som finns beskrivna i detta beslut ska uppnås för att sökanden ska få rätt till hela bidraget.	Ja
02(2020)	Förändringar av projektets åtgärder, resultat, budget eller tidsplan ska godkännas av Länsstyrelsen. Anmälan ska ske i god tid. Om projektet inte kan fullföljas ska Länsstyrelsen underrättas omgående.	Ja
03 V Göt.	Eventuella förändringar i projektets åtgärder och resultat eller tidplan ska anmälas skriftligt och godkännas av Länsstyrelsen innan de utförs. Om projektet inte kan fullföljas ska Länsstyrelsen underrättas omgående.	Ja
03(2020)	För fleråriga projekt ska en verksamhetsrapport inrapporteras i LONA-tjänsten och en pdf av rapporten ska e-postas till Länsstyrelsen senast den 1 mars varje år.	Ja

Id	Beskrivning	Uppfylld
04 V Göt.	Verksamhetsrapportering ska göras i LONA-registret och en underskriven rapport ska lämnas in till Länsstyrelsen senast den 1 mars varje år. Villkoret gäller fleråriga projekt som har genomfört åtgärder föregående verksamhetsår. Verksamhetsrapport krävs inte samma år som projektet slutrapporteras.	Ja
04(2020)	En slutrapport ska inrapporteras i LONA-tjänsten och en påskriven utskrift i pdf ska inlämnas till Länsstyrelsen senast tre månader efter det att projektet är genomfört.	Ja
05 V Göt.	En slutrapport ska göras i LONA-registret och en underskriven rapport ska lämnas in till Länsstyrelsen senast tre månader efter det att projektet är genomfört.	Ja
05(2020)	Vid marknadsföring och information om projektet, och i alla dokument som framställs inom projektet ska det tydligt framgå att "Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt är medfinansier för genomförandet av detta projekt". Det gäller böcker, rapporter, broschyrer, informationstavlor, pressmeddelanden, webbplatser m.m. Naturvårdsverkets symbol "LONA" ska användas.	Ja
06 V Göt.	Faktiska utgifter samt kostnad för arbetstid (både kommunal och ideell) ska kunna verifieras på begäran av Länsstyrelsen. Nedlagd arbetstid ska bokföras kontinuerligt i tidredovisningssystem eller motsvarande. Används projektdagböcker för att bokföra nedlagd arbetstid ska dessa atteras kontinuerligt.	Ja
06(2020)	Åtgärder som kan definieras geografiskt ska fotodokumenteras före och efter genomförd åtgärd. Fotografier som visar att åtgärderna har genomförts ska medfölja slutrapporten för projektet.	Ja
07 V Göt.	Vid marknadsföring och information om projektet, och i alla dokument som framställs inom projektet ska det tydligt framgå att "Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt är medfinansier för genomförandet av detta projekt". Det gäller böcker, rapporter, broschyrer, informationstavlor, pressmeddelanden, webbplatser med mera. Naturvårdsverkets symbol "LONA" ska användas.	Ja
07(2020)	Faktiska utgifter samt kostnader för arbetstid (både kommunal, ideell eller annan) ska kunna verifieras på begäran av Länsstyrelsen.	Ja
08 V Göt.	Nödvändiga samråd och tillstånd ska sökas i god tid innan åtgärderna genomförs. Se mer information på Länsstyrelsens hemsida (se adress under Upplysningar i samlingsbeslutet).	Ja
08(2020)	Allt material som tas fram i projektet och presenteras digitalt ska vara tillgängligt för alla. Exempelvis ska en rapport sparas i lämpligt digitalt format för att kunna läsas upp i talsyntesprogram.	Ja
09 V Göt.	Alla dokument som tas fram i projektet ska sparas och finnas tillgängliga i lämpligt digitalt format (exempelvis pdf), som möjliggör att de kan läsas upp i talsyntesprogram. Dokumenten får av denna anledning inte vara inscannade.	Ja
09(2020)	Projektet ska presenteras på kommunens webbplats under projektets löptid.	Ja
10 V Göt.	Artfynd ska läggas in på Artportalen (www.artportalen.se).	Ja

Godkända ändringar

Vissa åtgärder har kostat mindre än beräknat (åtgärd 1 & 3) och pengar har därför flyttats om inom projektet, främst till åtgärd 4, som kommer att utföras även under 2023.

Kommentarer om hur projektets villkor har uppfyllts

Artfynd är inte inrapporterade ännu eftersom större inventering utförs under 2023.

Motivering till beslut

-

Bilagor

- LONA_Std_tätort.pdf
- LONA_Skee.pdf
- LONA_Kangeröd.pdf
- Bilaga LONA-pollinatörer (1) (1) (1) (1).docx
- Ansökan LONA Surrande centrumnära vildängar Strömstads kommun.docx
- LONA Surrande centrumnära vildängar.xlsx
- medfinansint.pdf
- Beslut om preliminärt bidrag Surrande centrumnära vildängar.pdf
- IMG_1367.JPG
- IMG_1449.JPG
- IMG_1660.JPG
- IMG_1975.JPG
- IMG_2956.JPG
- IMG_3388.JPG
- IMG_3407.JPG
- IMG_3417.JPG
- Invetering Nilsemyren 2023.xlsx
- Stat insekter sommaren 2023 version 231208.docx
- IMG_3402.JPG
- RedovisningsmallLONAäng (10)30 januari 6 feb.xlsx
- 20240215085132150.pdf
- Blommor och bin, skylt LONA i stan (1).pdf
- Blommor och sandbin skylt Kangeröd (2).pdf
- Beslut om slutligt bidrag och återbetalning Surrande centrumnära ängar. Strömstads kommun.pdf

Underskrift och Godkännande av Projekt 22138177

Datum

Underskrift av behörig firmatecknare

Namnförtydligande

För

Kommun